

การประยุกต์ใช้หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคม

ภาคอุตสาหกรรม

Application of Samajividhamma Principle for Householders of People in Society Industrial Sector

พระธีรวัฒน์ ฤทธิดี

PhraTeerawat Riddi

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: teerawatritdee@gmail.com

Received February 25, 2024; Revised April 28, 2024; Accepted April 29, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรมในชุมชนวัดไผ่เงิน เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จำนวน 196 คน ประชากร โดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ผลการวิจัย พบว่า

1) การประยุกต์หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม มีการนำหลักสมชิวีธรรม 4 มาใช้ในชุมชนเป็นอย่างดี

2) ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม พบว่า พนักงานที่มี เพศ อายุ และรายได้ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ พนักงานที่มีการศึกษาที่แตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้หลักสมชิวีธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม พบว่า ในการที่จะทำให้อุบัติการณ์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ทั้งชาตินี้และชาติต่อไปที่ต้องการพบกัน ย่อมต้องมีความเสมอภาคทั้งความศรัทธา ความเชื่อ ที่ควรมีทัศนคติที่ตรงกัน ความคิดไปในทิศทางเดียวกัน การมีศีล และรักษาศีลทำให้การดำเนินชีวิตที่เป็นปกติ เรียบง่ายอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง การมีความรู้ การศึกษา ใกล้เคียงกัน ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์แก้ไข ในการแก้ปัญหา ให้ผ่านไปได้

คำสำคัญ: สมชิวีธรรม; ชุมชนเมือง; การครองเรือน

Abstract

This article aimed 1) to study the application of the Samajividhamma principle for the people in the industrial society, 2) to study and compare the application of the principles of civil life in the households of the people in the industrial society. and to study problems, obstacles, and suggestions for applying the principles of righteousness in living in the households of the people in industrial societies. It was quantitative research, which is survey research, the tool used was a questionnaire. The sample group used were people in the industrial sector in Wat Phai Ngerm community, Bang Kho Laem, Bangkok, amounting to 196 people, the sample size was exercised by Krejcie and Morgan. The results showed that application of Samajividhamma principle for the householders of the people in industrial societies, in overall was at a high level. It indicated that the householders in the industrial sector had applied the four Samajividhamma teachings. The comparative results of the application of Samajividhamma principle of people in the industrial sector showed that employees with different gender, age and income had applied Samajividhamma for householders in the industrial sector, was no different. Problems, and suggestions for applying Samajividhamma teachings of the householders of people in the industrial sector were found that in order to make couples to live together happily, both this life and the next life or future, they must be equal in both faith and belief which have the same attitude, thoughts the same direction that will make life together as a happy couple. Precepts observing makes life normal, simple, happily coexisting, knowing how to share, being kind, not selfish, self-willed, having similar level of knowledge and education, enabling the ability to think, analyze, and solve any problems as long living together in previous lives.

Keywords: Samajividhamma; Society Industrial; Sector Householders of People

บทนำ

ครอบครัวเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกัน โดยมีสมาชิกจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นหน่วยทางสังคมที่สำคัญที่สุด เป็นสถาบันหลักเป็นฐานรากสำคัญต่อการดำรงชีวิต ครอบครัวมี หลากหลายรูปแบบ และหลายลักษณะ นอกเหนือจากครอบครัวที่ครบถ้วนทั้งพ่อแม่และลูก ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัว ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน แต่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การกระทำรุนแรงต่อเด็กและสตรีในครอบครัว การทะเลาะวิวาท และทำร้ายกันทั้งทางร่างกายและจิตใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว อีกทั้งสัมพันธภาพภายในครอบครัวเสื่อมถอยลง พ่อ แม่ หรือลูก ไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่ของตนเต็มที่ ละเลยการอบรมปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม รวมทั้งการหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เด็กถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ขาดความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ครอบครัวในปัจจุบันต้องเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น ปัญหาความยากจน ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ครอบครัวจำนวนมากประสบปัญหาความเดือดร้อนด้าน

เศรษฐกิจมากที่สุด ส่งผลกระทบต่ออาชีพและรายได้โดยตรง หัวหน้าครอบครัวตกงาน ทำให้ขาดรายได้จนเดือดร้อน (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2565)

วิถีชีวิตของชาวไทย วัฒนธรรมไทยทุกรูปแบบ ทุกด้าน ล้วนเป็น วัฒนธรรมที่มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานทั้งสิ้น คำสอนทางพระพุทธศาสนาได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุน วัฒนธรรมของสังคมไทยด้านต่าง ๆ จำนวนมาก (จันทน์ ทองประเสริฐ, 2525) ส่งผลต่อวิถีค่านิยม ทักษะและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต จึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ พัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2540) เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวมบนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคม ที่มีความสำคัญที่สุดอย่างสถาบันครอบครัว (จิระศักดิ์ สังเมฆ, 2561) การพัฒนาจริยธรรมที่ส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัว พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับ การพัฒนาคนเป็นสำคัญโดยเฉพาะสมาชิกภายในครอบครัว ที่ยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสร้างคุณภาพชีวิต พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบ ต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม

ชุมชนวัดไผ่เงินโชตนาราม เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชาชนอาศัยอยู่ประมาณ 3,712 หลังคาเรือน มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อยู่ในชุมชน ได้แก่ โรงงานขนาดใหญ่ 2 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง โรงงานขนาดเล็ก 2 แห่ง ได้แก่ บริษัท กฤตศรีพร จำกัด ผู้ผลิต ขยายส่งและผู้ผลิตขนมปัง ขนมอบและเค้ก บริษัท ไทยชิน อุตสาหกรรม จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าอุปโภคและเครื่องสำอางค์ บริษัท ชั่งไห่ฟู้ด จำกัด ผู้ผลิต งานโฆษณา และการตลาด และประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่น เพื่อมาทำงานในโรงงาน ด้วยภาระหน้าที่การงาน สภาพเศรษฐกิจ และค่าครองชีพที่ไม่พอกับรายได้ ทำให้เกิดความไม่เข้าใจ ทะเลาะเบาะแว้ง ทำร้ายร่างกาย นำไปสู่การหย่าร้างส่งผลไปถึงสภาวะของลูกหลานที่ได้รับผลกระทบตามมาทั้งสภาพจิตใจ ส่งผลให้สังคมเกิดปัญหา ขาดศีลธรรม จนนำไปสู่สภาวะความรุนแรงในสังคมต่อมา

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการครองเรือน เพื่อการลดปัญหาครอบครัว เช่น การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย และการหย่าร้างในครอบครัว การจัดการดูแลปัญหาครอบครัวต่าง ๆ การครองเรือน การอยู่ร่วมกัน และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสังคม ทำให้สถาบันครอบครัวเกิดความ สุข ความมั่นคง ทำให้ครอบครัวหรือคู่สมรส มีครอบครัวที่สมบูรณ์อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ความเจริญต่อไป เพื่อจะนำประโยชน์จากการศึกษารุ่นนี้ไปเผยแผ่แก่ผู้ที่สนใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม

สมมติฐานการวิจัย

1. พนักงานที่เพศต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน

2. พนักงานที่อายุต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน

3. พนักงานที่ระดับการศึกษาต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน

4. พนักงานที่รายได้ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน

5. พนักงานที่จำนวนสมาชิกต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

หลักสมชีวิธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

สมชีวิธรรม แปลว่า ธรรมสำหรับผู้ที่จะมีชีวิตอยู่ร่วมกันโดยความเป็นสุข ธรรมนี้แปลว่าหลักก็ได้ หลักสำหรับผู้ที่อยู่ร่วมกัน ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันให้เป็นสุข ความหมายโดย สัททนต์ “สมชีวิธรรม” มี 4 ข้อ คือ 1) สมศรัทธา มีศรัทธาเสมอกัน 2) สมศีลา มีศีลเสมอกัน 3) สมจาคา มีการบริจาคมีการเสียสละเสมอกัน และ 4) สมปัญญา มีปัญญาเสมอกัน สามีและภรรยาทั้ง 2 ฝ่ายหวังที่จะพบกันทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ทั้ง 2 ฝ่ายพึงมีศรัทธาเสมอกัน มีศีลเสมอกัน มีจาคะเสมอกันมีปัญญาเสมอกัน สามีและภรรยาทั้ง 2 ฝ่ายนั้นย่อมได้พบกันทั้งในชาตินี้และชาติหน้า (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ชีวิตคู่ครองนี้ มีคำเรียกตามนิยามว่า ชีวิตสมรส ในทางพระพุทธศาสนามีคำสอนว่า ชีวิตสมรสควรมีคู่ธรรมที่สมหรือเสมอกัน อันพึงเรียกได้ว่า สมธรรม 4 ประการ สมศรัทธา สมศีลา สมจาคา และสมปัญญา สมธรรม 4 ประการนี้ เป็นฐานรองรับชีวิตคู่ครองในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งกว่าฆราวาสธรรม 4 อย่างที่กล่าวมาแล้ว เพราะแสดงถึงความมีคุณสมบัติสมกันและความมีลักษณะนิสัยสม่าเสมอกันของคู่ครอง ซึ่งจะทำให้ผู้สมรสทั้งสองสมชีพหรือสมชีวี คือมีชีวิตที่สมหรือเสมอกัน สมธรรม 4 ประการ นั้น คือ

1) สมศรัทธา มีศรัทธาสมหรือเสมอกัน ศรัทธานั้นหมายถึงความเชื่อความเลื่อมใส หรือความใฝ่ฝัน เช่น ความเชื่อถือในลัทธิศาสนา ความเลื่อมใส ในพระรัตนตรัย และความใฝ่ฝันในคุณค่า หรือสิ่งที่ยึดถือเข้าใจว่าเป็นความดีงามต่าง ๆ ความมีศรัทธาสมกันย่อมเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นที่จะทำให้ชีวิตครองเรือน กลมกลืนสนิทสนมแน่นแฟ้น เพราะศรัทธาเป็นเครื่องหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิด และเป็นพลังชักจูงใจในการดำเนินชีวิตและกระทำกิจการต่าง ๆ ความมีศรัทธาสมกัน ตั้งต้นแต่ความเชื่อถือในลัทธิศาสนาอย่างเดียวกัน ตลอดจนการมีรสนิยมแนวเดียวกันจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในชีวิตสมรส ถ้าศรัทธาเบื้องต้นไม่เป็นอย่างเดียวกัน ก็ต้องตกลงปรับให้เป็นไปด้วยความเข้าใจต่อกัน

2) สมศีลา มีศีล คือความประพฤติสมหรือเสมอกัน คือ มีความประพฤติที่เข้ากันได้อยู่ในระดับเดียวกัน ไม่เป็นเหตุให้เกิดความรังเกียจ ดูหมิ่น เหยียดหยาม หรือขัดแย้งรุนแรงต่อกัน เช่น ฝ่ายหนึ่งปากร้าย ชอบกล่าวคำหยาบคาย อีกฝ่ายหนึ่งได้รับการอบรมกวัดขังมาทางด้านการพูดจาสุภาพอ่อนหวาน ทนฟังคำหยาบ ไม่ได้ หรือฝ่ายหนึ่งชอบเป็นนักเลงหัวไม้ แต่อีกฝ่ายหนึ่งชอบชีวิตสงบไม่วุ่นวาย ก็อาจเป็นทางเบี่ยงหน่ายร้ายฉานเลิกร้างกันหรืออยู่อย่างทนทุกข์ทรมาน

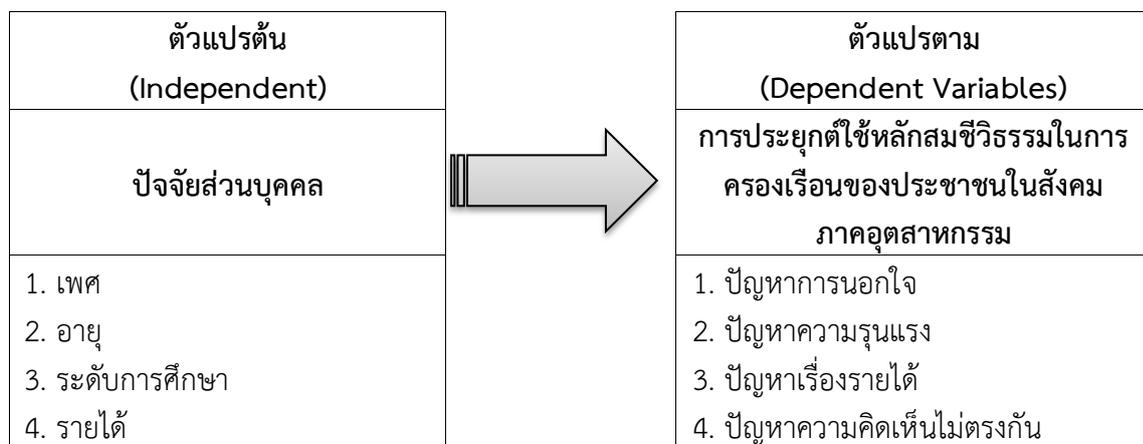
3) สมจาคา มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละสมหรือเสมอกัน ในชีวิตของบุคคลที่ต้องติดต่อเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ เริ่มแต่ญาติมิตรสหายเป็นต้นไปนั้น ธรรมข้อสำคัญที่จะต้องแสดงออกอยู่เสมอคือ ความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีใจกว้างขวาง การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน หรือในทางตรงข้าม ก็เป็นความ

ตระหนั ความมีใจคับแคบ กระด้าง คู่ครองที่มีจาคะไม่สมกันย่อมมีโอกาสเกิด ความขัดแย้งกระทบกระเทือนจิตใจ กันอยู่เรื่อยไป ทำให้ชีวิตครอบครัว เป็นชีวิตที่เปราะ มีทางที่จะแตกร้างได้ง่าย

4) สมปัญญา มีปัญญาสมหรือเสมอกัน ปัญญาหมายถึงความรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักดีชั่ว รู้จักประโยชน์มิใช่ ประโยชน์ ความรู้จักคิด ความสามารถในการ ใช้ความคิดและเข้าใจในเหตุผล ความมีปัญญาสมกันมิได้หมายความว่าคู่ครองทั้งสองฝ่ายจะต้องได้เล่าเรียนศิลปวิทยาการ ทรงความรู้ เชี่ยวชาญเหมือน ๆ กัน แต่หมายถึงการมีความคิด การรู้จักรับฟังและเข้าใจในเหตุผลของกันและกัน และการช่วยเป็นคู่คิดของกันและกันได้ อย่างที่กล่าวกันง่าย ๆ ว่าพูดกันรู้เรื่อง คุณธรรม ข้อนี้ก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะสามีภรรยาเป็นผู้อยู่ร่วมใกล้ชิดกันตลอดเวลา จำต้องมี ความเข้าใจกัน ร่วมคิดร่วมปรึกษาหารือกัน บรรเทาข้อหนักใจ และช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นกำลังแก่กันและกันได้ ความมีปัญญาสมกันนี้ นอกจากเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจทำให้มีความสนิทสนมกันด้วยดีแล้ว ยังทำให้ชีวิตของคู่ครอง ทั้งสองฝ่ายเป็นชีวิตที่ส่งเสริมคุณค่าเพิ่มกำลังแก่กันและกันอีกด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์ ป. อ. ปยุตโต, 2555) เมื่อเข้าใจแล้วจึงลงมือปฏิบัติ ทดลองฝึกปฏิบัติตามที่ได้เรียนมา และการปฏิบัตินี้จะนำไปสู่ความรู้แจ้งเห็นจริง (Damnoen et al., 2021) การบูรณาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำไปใช้ด้วยความรอบคอบ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Klompok et al., 2023)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า การครองเรือน หรือ ชีวิตสมรส ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงแนะนำสั่งสอนไว้ว่า ชีวิตการครองเรือนที่ดีนั้นต้องมีคุณธรรม ศีลธรรม ที่พื้นฐานของจิตใจ ในการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีงามกับคนทั้งหลายที่ติดต่อกันให้เหมาะสมตามฐานะนั้น ๆ เพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ชีวิตของตนเอง และแก่ชีวิตของคนอื่นๆ ตามหลักฆราวาสธรรม มีความซื่อสัตย์ เคารพเข้าใจและเชื่อใจต่อกัน ไม่ประพฤตินอกใจกัน เหตุให้คู่สามีภรรยาได้พบกันทั้งชาตินี้และชาติหน้านั้น ทั้งสองพึงเป็นผู้มีศรัทธาสมกัน มีศีลสมกัน มีจาคะสมกัน มีปัญญาสมกัน เป็นชีวิตที่ร่วมสุขร่วมทุกข์ ด้วยกัน ถ้าสามีภรรยาปฏิบัติตามนี้แล้ว ครอบครัวก็จะมีมีความสุข ความร่มเย็น มั่นคงยั่งยืนและรักกันได้ยาวนาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบรายคู่ โดยการทดสอบสมมติฐาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพนักงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ที่ตั้งอยู่ในชุมชนวัดไผ่เงิน จำนวน 400 คน ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากฝ่ายบุคคลของโรงงานบริษัท กฤตศรีพร จำกัด ผู้ผลิต ขายส่งและผู้ผลิตขนมปัง ขนมอบและเค้ก บริษัท ไทยชินอุตสาหกรรม จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าอุปโภคและเครื่องสำอางค์ บริษัท ชั่งไผ่ฟู้ด จำกัด ผู้ผลิต งานโฆษณาและการตลาด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในเขตชุมชนวัดไผ่เงิน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน โดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) ตารางนี้ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรมโดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการสร้าง และขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ในการครองเรือน ได้แก่ สมชีวิธรรม หรือ หลักสมชีวิธรรม 4 ประการ คือ สมสัทธา สมศีลา สมจาคา และสมปัญญา ศึกษาสภาพปัญหาการครองเรือนของประชาชนในสังคมเมืองอุตสาหกรรมชุมชนวัดไผ่เงินและชุมชนโรงแก้ว จากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมดังกล่าวแก่ประชาชน

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับความวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัย และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรมมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบสอบถามความคิดเห็น (Numerical Rating Scale) และแบบข้อเสนอแนะ (Recommended) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิก โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมิน Numerical rating scale (NRS) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ตามแนวทฤษฎีของลิเคิร์ต (Likert) มีระดับการจัดการ 5 ระดับ สำหรับการแปลค่าความหมายค่าเฉลี่ยการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ได้กำหนดการแปลผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยตามหลักทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดให้ค่า 0.51 ขึ้นไป

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) หาความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบสอบถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2549) ระหว่างรอข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

2) หาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับชุมชนกุศलगอง เขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุดเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.9066

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติวิเคราะห์โดยใช้ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 53.77 รองลงมา คือ เพศชาย 91 คน คิดเป็นร้อยละ 46.23 ตามลำดับ

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 37.37 รองลงมาคือ อายุ 41 – 50 ปีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 24.07 อายุ 20 - 30 ปีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 14.81 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.82 รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษาตอนปลายและอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.63 ปริญญาตรี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.87 ประถมศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14.01 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.17 ตามลำดับ

รายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 25,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31.35 รองลงมา 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 22.72 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 22.71 30,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70 และต่ำกว่า 25,001 – 30,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.52 ตามลำดับ

การประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม

โดยภาพรวม การประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.68) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้ ด้านสมสัทธา (\bar{X} = 3.69) ด้านสมศีลา (\bar{X} = 3.59) ด้านสมจาคา (\bar{X} = 3.58) และด้านสมปัญญา (\bar{X} = 3.52) ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านสมสัทธา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.69) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก โดย

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ เมื่อสมาชิกในครอบครัวมีการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานบ้านซึ่งกันและกัน เช่น การทำอาหาร การทำความสะอาด เป็นต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกที่สื่อถึงความรักและความเอาใจใส่ในชีวิตประจำวัน เช่น สัมผัส ให้กำลังใจ โทรศัพท์ จดหมาย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.80$) สมาชิกในครอบครัวรับประทานอาหารร่วมกันเสมอ ($\bar{X} = 3.74$) สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจวัตรประจำวันร่วมกัน เช่น รับประทานอาหารพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.60$) และสมาชิกในครอบครัวไม่ว่า เพศ อายุ การศึกษา หรือ อาชีพใด สามารถยอมรับความคิดเห็นของแต่ละคนซึ่งอาจจะแตกต่างกันได้ ($\bar{X} = 3.46$) ตามลำดับ

ด้านสมสীลา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิตธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ สมาชิกในครอบครัวมีการพูดจาต่อกันด้วยดีและ/หรือใช้เหตุผล ต่อกัน ($\bar{X} = 3.66$) สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยและ/หรือรับฟังซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดปัญหา ($\bar{X} = 3.60$) สมาชิกในครอบครัวเคารพความเป็นส่วนตัวของแต่ละคน ($\bar{X} = 3.59$) สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตามกติกาของสังคมและกฎหมายเคารพคนในครอบครัว ($\bar{X} = 3.56$) และสมาชิกในครอบครัวมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ

ด้านสมจาคา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิตธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ครอบครัวของท่านมีบ้านอยู่อาศัยเป็นของตนเอง ($\bar{X} = 3.64$) สมาชิกในครอบครัวมีการกู้ยืมเงินจากหน่วยงานต่างๆ หรือจากนายทุนเงินกู้ทั้งใน/นอกระบบ ($\bar{X} = 3.60$) ครอบครัวมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ($\bar{X} = 3.58$) ครอบครัวมีสมาชิกที่สามารถหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวได้เพียงพอ ($\bar{X} = 3.57$) และครอบครัวมีการลงทุนหลักทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การออมเงินในธนาคาร การซื้อทอง เป็นต้น ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ

ด้านสมปัญญา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิตธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ สมาชิกในครอบครัวประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.63$) สมาชิกในครอบครัวรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเวลามีปัญหา ($\bar{X} = 3.61$) สมาชิกในครอบครัวมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับภาวะยากลำบากในด้านต่างๆ เช่น ด้านสุขภาพของตนเอง ด้านอุบัติเหตุที่ไม่คาดคิด เป็นต้น ($\bar{X} = 3.61$) สมาชิกในครอบครัวมีการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา เมื่อเกิดภาวะวิกฤติ ($\bar{X} = 3.46$) และสมาชิกในครอบครัวใช้สติในการแก้ปัญหาให้ผ่านไปได้ดี ($\bar{X} = 3.29$) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิตธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ตามสมมติฐานของงานวิจัย

สมมติฐานที่ 1 พนักงานที่เพศต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิตธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกันพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อนุปริญญา/ปวส. พนักงานที่เรียนอยู่ในระดับอนุปริญญามีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนั้นพนักงานการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ไม่แตกต่าง 3 สมจาจะ เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า พนักงานที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร แตกต่างจากพนักงานที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี พนักงานที่เรียนอยู่ในระดับอนุปริญญามีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคม แตกต่างจากพนักงานที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนั้นพนักงานมีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ไม่แตกต่าง 4 สมปัญญา เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างพนักงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี พนักงานที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคม แตกต่างจากพนักงานที่มีระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนั้นพนักงานมีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ไม่แตกต่าง

พนักงานที่รายได้ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน พบว่า พนักงานที่มีรายได้ต่างกัน การประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคม โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า พนักงานที่มีการศึกษาที่แตกต่างกัน การประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนพนักงานที่มี เพศ อายุ และรายได้ ที่ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า พนักงานที่มีรายได้ต่างกัน การประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พนักงานที่มีการศึกษาที่แตกต่างกัน การประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพนักงานที่มี เพศ อายุ และรายได้ ที่ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการที่จะทำให้คู่รักอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ทั้งชาตินี้และชาติต่อไปที่ต้องการพบกัน ย่อมต้องมีความเสมอกันทั้งความศรัทธา ความเชื่อ ที่ควรมีทัศนคติที่ตรงกัน ความคิดไปในทิศทางเดียวกัน ก็จะทำให้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันอย่างเรียบง่าย การมีศีล และรักษาศีลทำให้การดำเนินชีวิตที่เป็นปกติ เรียบง่ายอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง การมีความรู้ การศึกษา ไกล่เคียงกัน ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์แก้ไข ในการแก้ปัญหา ให้ผ่านไปได้

อภิปรายผลการวิจัย

การประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม พบว่า โดยภาพรวม มีการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ในเขตชุมชนวัดไผ่เงินโชตนารามมีเพศ อายุ รายได้ การศึกษาอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน จึงมีความเข้าใจในการครองเรือนจึงมีการประดับประดาครอบครัวยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข หลีกเลียงสิ่งที่จะทำให้ครอบครัวแตกแยกหรือแยกทางกัน สอดคล้องกับการนำเสนอของ

จำเนียร รักษาภักดี (2544) ได้สรุปไว้ว่า หลักที่ใช้ระดับประคองชีวิตให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ มีเป้าหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) หลักการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 2) หลักการส่งเสริมการแก้ปัญหา คือส่งเสริมบุคคลให้เข้าถึงความเป็นผู้มีเหตุผล อยู่ในศีลธรรม สอดคล้องกับการนำเสนอของ มนธ์ภัสสรณ พิพัฒน์เตชากร (2552) ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีครอบครัวอยู่ดีมีสุข ต้องมีหลักการพัฒนาทั้งจากสังคมและตนเอง จึงทำให้ครอบครัวและสังคมอยู่ดีมีสุข

ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในสังคมภาคอุตสาหกรรม ตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แต่ละครอบครัวย่อมมีหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ต้องดูแลครอบครัวให้สมบูรณ์และมีความสุข จากการมีหลักจริยธรรมในการใช้ระดับประคองชีวิต สอดคล้องกับการนำเสนอของ พระวิบูล สุนตจิตโต (2555) ได้สรุปไว้ว่า หลักพุทธจริยศาสตร์เป็นหลักการสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาการครองเรือน ซึ่งหลักการเหล่านี้ ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต และป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเข้ามาในการใช้ชีวิตเป็นแนวคิดในการขัดเกลาสั่งและครอบครัว

การประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรม เป็นเพียงการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เมื่อกาลเวลาเปลี่ยน ผลของการวิจัยอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา บริบทของพื้นที่และปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาพบว่าเพศ, อาชีพแตกต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรม 4 ที่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร

1. ควรมีการทำงานในเชิงรุก ในการนำความรู้และคุณธรรมสู่พนักงานในชุมชนภาคอุตสาหกรรม เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ให้มากขึ้น หรือจัดกิจกรรมภายในวัดและชักชวนให้ พนักงานภาคอุตสาหกรรมได้เข้าวัด ฟังธรรม นำความรู้ไปใช้ได้จริง เพื่อเพิ่มคุณภาพ ความรู้และคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

2. ควรมีการยึดแนวสมชีวิธรรม 4 ในการพัฒนาพนักงานในชุมชนภาคอุตสาหกรรม เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ในด้านศรัทธา โดยการให้มีหลักชัย หลักใจยึดในการทำดี และนึกถึงพระรัตนตรัยเป็นที่ตั้ง ก็จะทำให้เกิดความคิดเห็นที่ถูกต้อง จะเลิกลด ละ สิ่งไม่ดีในชีวิต เมื่อมีความเห็นถูก จะทำสิ่งใดก็ย่อมสร้างความเจริญก้าวหน้าและสร้างความสุข ความรักได้มากขึ้น

3. ควรมีการยึดสมชีวิธรรม 4 ในการแนะนำพนักงานในชุมชนภาคอุตสาหกรรม เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ในด้านศีล โดยการให้มีศีล 5 เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นกรอบในการใช้ชีวิตไปในแนวทางแห่งความดี เป็นต้น

4. ควรมีการยึดสมชีวิธรรม 4 ในการแนะนำพนักงานในชุมชนภาคอุตสาหกรรม เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ในด้านเสียสละ แบ่งปัน มีน้ำใจ รู้จักการให้มากขึ้น ก็จะลดความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ มองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ก็จะทำให้ คู่รัก ครอบครัว รวมถึงสังคม สงบสุขมากขึ้น

5. ควรมีการยึดสมชีวิธรรม 4 ในการแนะนำพนักงานในชุมชนภาคอุตสาหกรรม เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ในด้านปัญญา โดยให้ความรู้ที่เหมาะสมในการเผชิญโลกกว้างที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นภูมิคุ้มกันในการคิดจัดการปัญหาต่างๆที่เข้ามาในชีวิต ด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์เป็นที่ตั้ง ก็จะทำให้ผู้นั้น ครอบครัว นั้น ร่มเย็นเป็นสุขต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาพนักงาน ภาคอุตสาหกรรมในชุมชนภาคอุตสาหกรรม โดยใช้หลักธรรมอื่น เช่น ขรวาธธรรม 4 พรหมวิหารธรรม 4 เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการวิจัยเหมือนหรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

2. ควรขยายขอบเขตการวิจัย การศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสมชิวิธรรมในการครองเรือนของประชาชนในโรงงานสังคมภาคอุตสาหกรรม และส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กว้างขวางขึ้นอีกต่อไป

3. ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้นนอกเหนือจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2525). *พุทธศาสนา: ศาสนาประจำชาติไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- จำเนียร รักษาภักดี. (2544). *การศึกษาเรื่องจริยธรรมของคู่สมรสตามหลักพุทธศาสนา* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิระศักดิ์ สังเมฆ. (2561). พระพุทธศาสนากับการพัฒนาจริยธรรมครอบครัว. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 9(2), 97–110.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2555). *คู่สร้างคู่สมชีวิตคู่ในอุดมคติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.
- พระวิฑูล สนั่นจิตโต. (2555). *การวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์สำหรับแก้ปัญหาการครองเรือนในสังคมไทย* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2549). *วิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- มนธภัสสรณ พิพัฒน์เตชากร. (2552). *ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีครอบครัวอยู่ดีมีสุข ในจังหวัดนครปฐม กรณีศึกษาผลงานนิพนธ์ชุดธรรมประยุกต์สำหรับคนรุ่นใหม่* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (30 กันยายน 2565). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบครอบครัว พ.ศ. 2560 – 2564*. สืบค้นจาก <https://www.moj.go.th/view/7762>
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2540). *คำบรรยายในพระไตรปิฎก*. กรุงเทพฯ: หอรัตนชัยการพิมพ์.
- Damnoen, P. S., Siri, P., Supattho, P. S., & Kaewwilai, K. (2021). The Development of Student Characteristics in According to the Nawaluk Framework of the Buddhist integration of Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(2), 126–135.
- Klomkul, L., Damnoen, S., Sawasdee, U., & Wilairadtanakun, A. (2023). Network Development of Buddhist Communication Innovative Space For Media Literacy of Thai Youths. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 35, 919-935.